

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. III. De vitiis oppositis religioni, quæ est prima pars potentialis justitiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

memoria præteritorum, intelligentia, docilitas, solertia five sagacitas, prævisio futurorum, bona ratiocinatio, circumspèctio, cautio & attentio, ac diligens studium rectè judicandi, & alia quæ disp. 1. art. 2. enumeravimus: sic è contrario plurimum obliuio, præcipitatio, inconsideratio, hebetudo, negligentia, & alia superioribus perfectionibus opposita. De quibus S. Doctor hic qu. 53. & 54.

ARTICVLVS II.

De vitiis oppositis iustitiæ strictè sumptæ.

3. **H**abet hoc speciale iustitiæ strictè sumptæ, quòd nullum adversatur ei vitium per excessum, sed tantum per defectum, ut docet D. Thomas quæst. de virtutibus art. 13. ad 12. ubi inquit: *Alia virtutes morales sunt inter duo vitia, non autem iustitiæ, quæ tamen medium in propria materia tenet, quòd per se pertinet ad virtutem.* Et in 3. dist. 33. quæst. 1. art. 3. quæstionum. 1. ad 5. *Non oportet (inquit) quòd iustitiæ habitus sit medius inter duas malitias, ut in 5. Ethic. dicitur, sed quòd medium attingat in materia sua.* Ratio etiam id suadet: Nam contra iustitiæ nunquam peccatur, reddendo alteri plusquam debetur, sed auferendo ab eo quòd suum est, aut non reddendo quòd ei debetur, vel minus reddendo quàm debeat; quòd totum ad defectum & non ad excessum pertinet: Ergo nequit in hac materia reperiri vitium per excessum à iustitiæ, sed tantum per defectum.

4. Iustitiæ ergo legali contrariatur solum legalis iniustitiæ, quæ illegalitas dici potest. Vitium verò oppositum iustitiæ distributiue est acceptio personarum, quando scilicet distribuens bona communia partibus communitatis, non attendit præcisè merita, aut indigentiam uniuscuiusque, sed ipsam personæ rationem; ac proinde distribuit, non secundum merita personarum, sed affectum ad ipsas personas accipit pro mensura distributionis. Iustitiæ autem commutatiue contrariantur omnia illa vitia vel peccata, quæ inferunt proximo nocementum; sive in vita, sicut homicidium; sive in honore, ut contumelia, convitiium, improprium; sive in bonis externis, ut furtum, rapina, fraus, usura, & similia. De quibus S. Doctor hic à quæst. 64. usque ad 78.

ARTICVLVS III.

De vitiis oppositis religioni, quæ est prima pars potentialis iustitiæ.

5. **D**vo opponuntur vitia religioni, unum per excessum, aliud per defectum. Primum est superstitio, quæ dicitur opponi religioni per excessum, non quòd plus veri cultus Deo tribuat quàm ipsi debetur (repugnat enim Deum posse nimis coli, vel majori cultu quàm ipsi debeatur, quin potius quicumque ipsi potest à nobis exhiberi, est infinitè minor ipsius Majestate, juxta illud Eccl. 43. *Glorificantes Deum quantumcumque poteritis, supervalebit adhuc*) sed quia excedit in modo colendi, adhibendo aliquid ad ejus cultum, quòd non convenit, vel quia falsum aut superfluum cultum confingit. Dupliciter autem contingit excessus in cultu religioso, nimirum vel deferendo hunc cultum cui non congruit; & hic mo-

Tom. IV.

A dus superstitionis vocatur superstitio ex parte rei cultæ, dividiturque in tres species, idololatricam, divinationem, & observationem, sub qua magia comprehenditur: vel secundò colendo quidem verum Numen, sed modo disconvenienti, ut si quis velit nunc Deum colere cæremoniis & sacrificiis Judaicis, per eum reprobatis. Et hic modus superstitionis appellatur superstitio cultus incongrui; & subdividitur in superstitionem falsi cultus, & in superstitionem cultus superflui. Cultus vocatur falsus, vel quia continet falsam aliquam significationem, ut cæremoniæ Judaicæ, si nunc usurpentur ad significandum Messiam esse venturum; vel quia simulat verum cultum, ut si quis scilicet miraculis velit honorem Dei promovere, vel prætextu colendi Deum, mutet substantiam sacramentorum, aut sacrificium celebret aliter quàm Christus instituit, falsumque sacrificium loco veri substituat. Dicitur verò superfluus, quando ponitur religio in quibusdam ineptis & inutilibus, atque ab Ecclesiæ more discrepantibus, licet alioqui mendacium & falsum non significant. Quo vitio solent præcipuè rustici & idiotæ laborare, quando suam devotionem, præter Ecclesiæ morem receptum, in certo numero precum, candelatum, stationum, girationum, & similibus constituunt; ita ut existiment nihil fieri, si numerus ille deficiat aut excedat. Utrumque vitium Christus reprehendit Joan. 4. cum dixit: *Spiritus est Deus, & eos qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet adorare.* Falsus enim cultus opponitur veritati, superfluus autem spiritui, quia externis rebus solum insistentis, nihil ad cultum internum proficit.

Alterum vitium oppositum religioni per defectum, dicitur irreligiositas, & continet hæc quinque: sacrilegium, quo vis aliqua & injuria inferitur rebus, aut personis, Deo ejusve cultui consecratis: tentationem Dei, quando quis absque justa causa aliquid facit, vel dicit ad capiendum experimentum divinæ potentia, sapientia, iustitiæ, misericordia &c. perjurium, quòd est dicitur humanum, falsum in se, vel jurantis opinione, jurejurando asseveratum: simoniam, per quam res sacræ sine vi indignè tractantur, commutando illas rebus temporalibus: infidelitatem, quæ frangit fidem Deo in voto promissam: & blasphemiam, per quam derogatur divinæ excellentia & sanctitati.

ARTICVLVS IV.

De vitiis oppositis aliis partibus potentialibus iustitiæ.

Aliæ partes potentialis iustitiæ sunt penitentia, pietas, observantia, obedientia, gratitudo, vindicativa, veritas, amicitia, & liberalitas, de quibus disputatione quartà differuimus.

Vitium oppositum penitentia per defectum, est impenitentia. Si quòd verò opponitur illi per excessum, est innominatum, vel penitentia indiffereta dici potest.

Pietati per defectum contrariatur impietas strictè sumpta (in lata enim acceptione impietas dicitur quòdcumque peccatum mortale, & impius quicumque mortaliter peccans.) Per excessum verò, nimius & inordinatus amor patrum & consanguineorum ipsi opponitur.

Ccc ij